

Okanlar ilminden:

Deniz organizmalarının (Uzviyyetlerinin) cinsleri (Pelagic depozitler)

Çeviren : Albay
Ahmet Rasim Barkınay

Bu günkü görüme bakılırsa, bütün deniz organizmaları bitkisel (Nebati), ve hayvansel (Hayvani) - guruba ayrılır:

“ Benthos „, “ Nekton „ ve “ Plankton „ (Mikroskopik organlı hayvanlar). Bunlardan “ Benthos „ lara, köklü ve “ Sessile „ denilen kuyruksuz, ve “ Sedentray „ denen çok tenbel ve yarı tenbel organizmaların hepsi girer.

Bunlar, kıyıların ve deniz diplerinin köklü olan “ algae „ lerini (bir nevi deniz otları), “ Zoophytes „ denilen bitki (ot, nebat) cinsi hayvanları, mercanları (köme halinde, veya tek başına), “ alcyonarian „ leri, “ anemones „ denilen deniz şekayıklarının, süngerleri, “ Polyzoa „ denilen toplu hayvanları, bütün beş parmakları, “ urchin „ leri (haşeri), ve “ Crinoid „ leri, ve hemen hemen nâim hayvanlar cinsinden olan kabuklu hayvanları, büyücek “ Grustacea „ (kabuklu hayvan) ların pek çoğunu, bütün kabuklu hayvanları, ve pek çok deniz kurtlarıyla, böceklerini kapsar (ihtiva eder). Bu hayvanlar, hayat üzere olup, ya deniz dibindeki katı maddeler üzerinde, veya kumlarda, veyahut çamurlar içinde gizlenirler; veyahutta uzun barkınlıklar (seyahat) yapmak gücünde olmamakla beraber deniz dibinde başı boş buyruk dolaşırlar. Bunların bir çoğu ((Calcareous) - (kilsî) veya (Siliceous) - (silî) iskeletlere iye (malik) dirler. ve “ Neritic „ denilen deniz helezoni (karnîye fasilesinden) depozitleri türetmek üzere toplanırlar.

“Nekton „ lar ise: Balina balıkları ile, diğer deniz hayvanlarından, ve yaradılışda developé olmuş bütün balıklardan, ve “Cephalopod „ denilen (ayakları başlarında olan başları mercül) hayvanlardan, karideslerden ve bazı kabuklu hayvanlardan ibaretdirler. Bunlar, hayvan fırkasından olup Evrinmiş (tekâmüele ermiş), mobile (Müteharrik) organlardan ibaretdirler, ve uzun boylu göçmenlikler yapabilirler.

“Polankton „ denilen mikroskopik organlara iye (malik) fırkaya ise, bütün bir gözlü (hucre) “unicellular „ (bitkiler) -(nebatat) ile hayvanlar girerki: “infusoria „ denilen, ve Suyuk (mayi) lerde yaşayıp mikroskopa görülen hayvanlar (Naki'i hayvanlar), “Protozoa Fragellate „ denilen ilk hayvanlar, “Peridininian „ ler, yeşil deniz sazlarından ibaret olan “Diatom „ lar, daha küçük kabuklu hayvanların hepsi [(Copepod) lar, (Ostracod) denilen iki mısra'lı olan hayvanlar, “Schizopod „ denilen kabuklu hayvanlardan recülü şak olmuş fırkadan hayvanlar, (amphipod) denilen karada ve suda yaşayan iki geçim sahibi hayvanlar (Zulmaaşin)], daha bir çok deniz böcekleri ve kurtları, “Coelenterate „ lerin [“Medusae „ denilen jelatinî deniz kadayifleri, ve “Siphonophores „ denilen adimül-cenahiye fırkası hayvanlar] bazıları, istiridye nevinden bir çok hayvanlar [(Heteropod) denilen, ve naim hayvanlardan recülleri başka başka hayvanlar, ve (peteropod) denilen memeli hayvanların haffaşiye fırkasından mercülüccenah fasilesi hayvanlar, ve (Cephalopod) denilen mercülürreis hayvanların bazıları], ve aşağı yukarı “Bentho „ ların, ve “Nekton „ ların “Larvae „ denilen yumurtalılarının topu da bu cümledendirler.

Bu organizmler ise: “Pelagic „ deniz dibi depozitlerine (Çöküntülerine) yardım etmektedirler.

Denizlerdeki hayatın sıklığı, ve bolluğu:

Denizlerde en gür ve bol, ve verimli hayat bölgeleri, sığ sular bölgesi olup, (Littoral) denen kıyılar bölgesinin hemen ötesinde, ve aşağı yukarı “50,, kulaca kadar bir genişliği bulmaktadır. Kıyılar bölgesi dahi, kumlarda ve çamurlarda yaşayan, ve (mollusc) denen (naim hayvanlar), deniz otları, kabuklu hayvanlar, ve daha başkaları gibi yaşarlar (hayvanat) ile dop doludur.

Kıyılar ve sığ sular bölgesi, pek çok (Algae) yi (bir nevi deniz otu) kapsamakta (ihtiva etmekte) dirki, bunların daha derin sularda yerleşmesi ayral (istisnai) bir keyfiyettir. Şu kadar varki: (Lanoinarian) ler denilen ve (safihi fasile) halinde olan büyücek deniz “Algae,, leri, 50 kulaç derinliğinde dahi olsalar, yine su yüzüne doğru gelişirler. (Bentho) [köklü, kuyruksuz, tenbel, ve yarı tenbel uzviyetler] ların karekteristik bölgesi, deniz kıyıları ile, 50 kulaç iskandil eğrisi (münhanisi) arasındaki deniz kısmıdır; fakat buradaki yaşarların ve yaratıkların genel bolluğu dahi, deniz dibinin karekterine, ve bitişik karaya, denizin sıcaklığı derecesine, yöredeki (civardaki) okan akınlarının ve denizsularının yayın - çekin (med ve cezir) akımlarının aslına, ve kralardan gelen tatl suların varlığına, artığıyla bağlıdır. Bu bölge, balıkların en gür bulunduğu bir bölge olup, aynı zamanda “ Planktonic ,, organizmalarında (Uzviyyetlerinde) bol bol bulunduğu bir yerdir.

50 kulaç iskandil eğrisi dışında (demersal) ların, yahut dipte yaşayan “algae,, lerin bolluğu, deniz dibine ulaşan gün yalının (Şemsi ziyanın) gücündeki büyük azalışdan ötürü hızla eksilir. Pek çok “Bentonik,, ve “Nektonik,, hayvanlar, ot yeyen (Herbivorous) cinsinden olup böylece, bunların Besimi (İğdasi) için dahi doğrudan doğruya bitkisel (nebati) organizme (uzviyyete) muhtaç olurlar.

Et yeyen (Carnivorous) hayvanlar, - gerek ot yeyen ve gerekse et yeyen olsun - diğer hayvanlar üzerinden besimlerini (gıdalarını) alırlar. Fakat şurası da Besebellidir ki: bütün hayvanların hayatının gerek doğrudan doğruya ve gerekse dolayısıyla bitkisel maddelere ilgili olmaları gerektir. Bu halde, “50,, kulaçdan daha derin bulunan deniz dibindeki bitkisel hayat için bir yoksulluk ve zorağ (zararlık vardır.) Ve bitkisel hayatın bu sıklığı, su derinleş dikçe daha çok azalıp, yalın (ziya) görmeside eksilir. “Benthonic,, hayvansel hayat dahi, bu yüzden, aynı nisbetden daha çok azalır.

Uçurum denizlerdeki (hayat):

En büyük derinliklerde, yahut genel olarak söylemek gerekirse, kıtasel eğilimlerin (kıtavi meyillerin) dışında kalan her denizde, her dürlü hayat kıtlaşır. Buralarda bitkisel hayat hiç bir zaman yoktur. Çünkü: buralarda karanlıklar hüküm sürer. Hayvansel hayatın başlıca gurupları, “Abysmal,, denilen uçurum denizlerin hayvanları kömesinde (Abysmal Faunada) gösterilmiş olup, buradaki balıkların, kabuklu hayvanların (Crustacea), “Echinoderm,, denilen yıldız biçiminde ve etrafı dikenli (muknefizülcilt) deniz hayvanlarının (echinoderm) naime cinsinden hayvanların (Molluscs), kurtların ve böceklerin (haşere), ve süngerlerin, üstün olan cinsleri, sığ sularda yerleşmiş ve yurtlaşmış olanlardan bambaşkadır. Şukadar ki: bunların “evolution,, denilen organik (uzvi) developları (tekâmülleri), ne kadar artık aranır, sığ su cinslerine o derece sıkı sıkıya bir nisbetleri olduğu, ve her dürlü ihtimaller içinde, orijinal olarak kıyılara ilişkili alanlardan gelmiş bulundukları, ve “Abysmal,, (Uçurum denizler) hallere uysal oldukları anlaşılır.

Her dürlü haller için, Besim tarzı, sığ sular cinslerine bakılırsa, bir değişim gösterir. “Abysmal,, denizlere özgü hayvanlar, dip depozitlerini yemek şartıyla artık bir kerte de hayatlarını güdüp giderler. Okan Tabanlarındaki suyun pek aşağı sıcaklık derecesinde dejenere (çürüme - tefessüh) işi pek çok gecikir. Okanların yüz katmanlarında (tabakalarında) yaşayan “Pelagic,, hayvanlar, hayatlarının sönmesiyle beraber deniz dibine çökerler; ve burada, et kısımları yavaş yavaş erir; bu erime okadar ağırdır ki: “Abysmal,, hayvanlar için başlıca yeni bir Besim kaynağı olurlar. Besim maddelerindeki yoksulluğun başlıca sebebi, büyük okanlardaki “Demersal,, hayatın pek az bir sıklıkda sayılıp tutulmasına yastanır (atfolunur).

“Planktonic,, (Su üstünde yaşayan mikroskopik organlara (Uzva) malik hayvanlar) hayatın cinsleri:

Okansel “Plankton,, ları varlığa getiren organlar (Uzviyetler) hakkında burada bir şey söylenmiyerek ancak, deniz dibi depozitlerine yardım eden başlıca guruplardan ayıtılacaktır (bahse dillecektir).

“Planktonic,, bitgiler (nebatat), Besim tarzlarında “Hollophytic,, olanlardır. Bunlar, sudaki “Solution,, nın CO_2 inden nişasta ve şeker toplarlar. Bunların (Nitrogen) i, Azotiyet (Nitrate) den, azotiyetiden (Nitrite), ve amonyakdan (Ammonia) (yine “Solition,, halinde) elde edilir.

Kireç (Lime), ve “okzid dö silsiyom (Silica),, ve diğer organik (Uzvi) olmayan yaratıcılar (Mükevvinler) dahi aynı cinse iye (malik) dirler. Her bakımdan bunların hayatsel şartları, “Pelagic,, olub (denizlerin teşkil ettiği arazi) okansel

şartlara uygunluk gösterirler, ve, pek azı ayrılar (müstesna) olmak üzere, karadakilere de bir nisbetleri yoktur.

“Heteropod,, lar (naim hayvanlardan recülleri başka başka olan fasile), ve “Pteropod,, (memeli hayvanların haffaşiye fırkasından cenahı mercuh olan fasile) lar, küçük, ve deniz yüzünde, okansel ve rüzgârsel, akıntılarla şuraya buraya sürülen “Pelagic,, naim hayvanlar (Mollusc) den ibaretdirler. Bunlar, pek narin (Fahmiyetikils - Calcarous) kabuklarından şekillenmişlerdir. Bunlar, büyük sığıklarda varlık gösterüp, balina bakıklarının başlıca besim kaynaklarından biri olurlar.

“Foraminifera,, (“şeytan minareleri,, gibi mikroskopik hayvanlardan delikli neviler,) lar ilk hayvanlar kömesinden “protoplasmic,, (“Maddei müşekkilei ensice,, denilen nesicelerin şekillenmiş maddesi, veya “mükevvinievvel,, veyahut nebatın “müsavvir maddesi,, olan gözlü yani hüceyreli) cisimler olup, ince ve kireç (kils) kabuklar (test) içinde, veyahut göz göz deliklerle (hüceyrelere) örtülmüşlerdir. Bunlar, besim tarzlarında “Holozoic,, (Kâmil gâlsmeli hayvanlar - Zülgâlsametül-kâmile hayvanat) olup diğer “Planktonic,, hayvanlarla bitkilerin organik özünü (cevherini) kursaklarına indirirler; veyahut belki de, “Saprozoic,, veya “Saprophytic,, olup deniz suyunundaki “Solution,, (mahlûl) dan organik olan besim (gıda) maddelerini emüp yutarlar.

“Peridiniaee,, ler, bir gözlü (vahidülhucre - unicellular) organizimler olup, yarâdılışlarında, hayvana benzerlik gösterirler. Lâkin bunlar “Chlorophyll,, i, yani: yapraklardaki yeşil maddeyi taşımakta olup pek çoğunda tipik, ve nev'i kendine kal-

mış, ve yeşil bitkide olduğu üzere aynı besim tarzına, ve “silica,, (humzu silsiyum) ile aşılarmış sedeflere iyedirler (malikdirler).

“Diatom,, lar (yeşil deniz sazları) dahi, tek gözlü bitki (nebatat) olup, tabiatile besim tarzlarına göre “Halophytic,, sınıfındandırılar. Bunlar, “Silica,, (Humzu-silsiyum) kabuklarını, veyahut “Frustule,, (sazlar üzerindeki özgür (Serbest) veya yapışık ferdi cüzler) lerini taşımaktadırlar.

(Copepod) lar, küçük kabuklu hayvanlar olup (bütün yukarıki organizm guruplarında olduğu gibi) şaşılacak derecede, ve üsnomal (harikulâde) olarak denizlerde bol bol bulunurlar

Deniz planktonlarının sıklığı, ve üleşdirilişi (tevziatı):

Genel olarak bütün “Planktonic,, guruplar, denizlerden aşırı gerçel okansel bölgelerden ziyade, karalara yakın olan sularda daha çok bulunurlar. Bunun da sebebi, ırmaklarla bu sulara inen daha çok kemmiyetde besim maddelerinin bolluğudur. Sığ sulardaki “Plantonic,, hayatın, ve ırmakların besimsel etkilerinin (Tesiratının) bu zenginliğidirki, sığ denizlerin nomal (alelâde) hayatı, derin okanların yaşarlarından daha artık bulunmaktadır. “Plankton,, lar, sıcak iklimlerde, veya buna yakın okansel bölgelerde olduğundan daha fazla olarak, soğuk kutuplarda, veya buna yöre (civar) bölgelerde, ve sinemli (mutedil) ülkelerin deniz bölgelerinde bulunurlar. Sebebi ise, bu hayvanların daha artık varlığı, ve daha soğuk

denizlere bakılırsa, sıcak denizlerde organik işçenliğin (faaliyetin) daha hızla meydana gelmesidir. Bu organizmaların etkileri (tesirâtı), "Nitrate,, leri, ve "amonyak,, ları, ilk "Nitrogen,, e indirmektir. Böylelikle, bütün deniz hayvanlarının ve bitgilerinin zorla besim kaynağı olan bu maddeler, soğuk denizlerden ziyade, daha sıcak denizlerde daha artık bir genişlikte tükenip yok olular; ve sonuç olarak da, "Plankton,, lar, okanların yalın tabakaları olan üst kısımlarında yerleşirler.
